

socializacija bika?

1998 35mm čb/barvni 78'

produkcija ŠKUC/E-motion film in Televizija Slovenija **animacija in režija** Zvonko Čoh in Milan Erič **scenarij** Zvonko Čoh in Milan Erič, Ivo Štandeker, Slobodan Vujanović **dialogi** Zvonko Čoh in Milan Erič, Slobodan Vujanović **glasba** Slavko Avsenik ml. **montaža** Višnja Skorin, Vesna Kržičnik - Nikolovska **glasovi** Brane Grubar (profesor Rozina), Niko Goršič (profesorjev brat Bruno), Violeta Tomič (asistentka Marta), Aleš Valič (asistent Valentin), Gojmir Lešnjak (robot Omega, kmet), Jurij Souček (Kralj galaktičnega kraljestva), Maja Sever (princ Alfred), Janez Škof (kraljevi odposlanec Xerox), Brane Završan (Čarli), Borut Veselko (pojoči bik), Dunja Spruk (pojoča kravica), Spice boys (Mega bolha Barbi)

Vsebina: Plešasti profesor Rozina, genetik svetovnega slovesa, njegov manj slavni in zato bolj zafrustrirani brat Bruno ter seksi asistentka Marta že vrsto let poskušajo ustvariti kemijsko spojino, s katero bi rešili problem plešastih pripadnikov človeške vrste (rezultat naj bi bil pospeševalnik rasti lasnih celic). Pri "nevemožekaterem" neuspelem laboratorijskem poskusu pride do eksplozije, ker je Bruno po pomoti raztopini dodal nekaj kapljic mleka. Profesor Rozina se tako razburi nad bratovo neumnostjo, da ga za zmeraj napodi iz laboratorija. Brata tekmujeta tako za najvišjo državno nagrado za znanost – kapo modrosti, kot tudi za naklonjenost asistentke Marte, v katero se oba noro zaljubita. Bruno, ki se zaradi svoje frustracije spremeni v militarističnega norca, na vsak način poskusi sabotirati bratov življenjski eksperiment. Paralelno s to zgodbo v daljnem galaktičnem kraljestvu ob robu meglic Andromede oče-kralj zaradi kajenja cigare kaznuje svojega sina-princa Alfreda, ki se zaradi pregrehe spremeni v bika (uplinjen tobak pri prebivalcih tega planeta povzroča proces antievulucije). Sedemletna kazenska ekspedicija na planetu Zemlja, kjer raste najslabša trava v vesolju, naj bi princa spametovala in ga prisilila k socializaciji. Po naključju se princ-bik znajde v laboratoriju profesorja Rozine, kjer postane poskusna žival. Zgodbi o evoluciji in antievuluciji se tako začneta prepletati...

Prvi slovenski celovečerni film za odrasčajoče *Socializacija bika?* (pred debelimi desetimi leti, ko se je porodila zamisel za ta film, je bil to delovni naslov, pravi naslov pa naj bi bil Cigara za princa) končno prihaja na platno kinodvoran. Dvojec Čoh&Erič je z veliko napora in po dolgoletnem pričakovanju v bolečih porodnih krčih donosil zgodbo, "ki jo je zapisalo življenje, zgodbo o zagnanosti, naivnosti, sebičnosti, maščevalnosti, lažeh, mleku, jušnih kockah in nenazadnje tudi

o ljubezni", kakor sta avtorja zapisala v lično izdelanem katalogu. Film, ki je posvečen spominu na Iva Štandekerja, največjega slovenskega stripovskega publicista in pobudnika slovenske stripovske pomladi (Štandeker je kot dolgoletni urednik za strip pri tedniku Mladina v osemdesetih letih postavil teoretične in praktične temelje za začetek zgodovine slovenskega stripa), je na nek način postal kulten že pred premierno projekcijo. Med dolgim procesom nastajanja *Socializacije bika?* sta bila posneta kratki risani film **Poljubi mehka me radirka** (Čoh&Erič), ki je vključeval elemente iz *Bika*, ter dokumentarni film Amirja Muratovića **Utrinki iz snemanja**.

Umazana in na trenutke kaotična, neukročena linija narisane, izostren občutek za podrobnosti (kulminacija predstavljajo pojoči kravji seski) in simulacija delovanja tehničnih aparatov (mikroskop, v katerem vidimo oživitve antropomorfnih supercelic, mikro-video film, ki nam prek televizijskega zaslona realistično prikaže premikanje vprostoru in času) so tisti elementi, ki predstavljajo pravi avtorski pečat. Čoh&Erič, oba sta diplomanta likovne akademije in danes tudi uspešna likovna pedagoga, z risanjem nimata pretiranih problemov (še posebno jima ležijo živalski liki – bik, kravica, maček, miš, sova, ptič, osa in celo riba se za hip pojavi), vendar jima na trenutke zmanjka tudi risarske fantazije in takrat so junaki v prvem planu prikazani na preveč statičnem ozadju, v prostoru brez detajlov (pa naj bo to mesto, soba, travnik ali vesolje). Popolni animacijski učinek pa avtorja dosežeta v sekvenci, ki simbolizira evolucijo človeštva (od piktografije, prek egipčanskih piramid, srednjeveškega bojnega polja, na koncu parodirata celo Kubrickovo **Odisejo v vesolju**) in vzporedno tudi socializacijo bika, ki na začudenje prisotnih spregovori celo v slovenskem jeziku. Ta sekvenca zaradi dinamične montaže deluje kot nekakšen video posnetek. Nasplih se v zgodbi junaki in antijunaki zelo veliko zasledujejo. Efekt realistične hitrosti gibanja ter dejstvo, da avtorja nista uporabljala računalniške grafike, nam povedo veliko o njenem fizičnem vložku v realizacijo tega filma (hitrost akcije je odvisna od količine spremembe vsakega novega kadra, teoretično je za deset minut animiranega filma potrebno narisati 14.400 posameznih situacij). Koloriranje je zelo minimalistično (razen v trenutkih pretirane simbolike), prevladuje črno-bela nota in ravno to je še en originalni element filma. Filmska glasba Slavka Avsenika mlajšega daje risanim figuram pravi ritem in ustvarja dramaturško napetost. Med kvalitetne presežke risanke brez dvoma lahko uvrstimo tudi duhovito glasovno interpretacijo znanih gledališčnikov. Scenarij za film je nastajal sproti in čeprav smo pričre humorističnim zapletom in razpletom absurdne, antievulucijske risanke, je prav tak način delanja filma rezultiral v na trenutke "nelogičnem" in šibkem narativnem toku ter problematični dramaturgiji zgodbe. Po temeljitem razmisleku se porajajo dvomi, da na pragu drugega tisočletja gledamo eksperimentalno risanko s pridihom sedemdesetih let, ki jo je čas že nekoliko povozil. To dejstvo – še posebej, če risanko primerjamo s sodobnimi animiranimi filmi češke, poljske ali hrvaške šole – gre pripisati predolgemu procesu dokončevanja improvizacijsko nadgrajevane zgodbe. V zgodbi so vseeno prisotni še danes aktualni ekološki trenutki (kajenje, genetika, radioaktivnost), ki bodo zanimivi tudi za bodoče generacije.

Vendarle je obstoj *Socializacije bika?* v okolju, ki sicer ima mlade in talentirane risarje stripov, ilustratorje ter filmske režiserje, na drugi strani pa tudi borno infrastrukturo ter birokratski monopolizem in samozadovoljstvo v krogih, kjer se sprejemajo odločitve o snemanju filmov, neprecenljive vrednosti. Prvi korak k začetku evolucije slovenskega animiranega filma je kljub vsemu končno narejen!

Igor Prassel